Mulighetenes sektor

Taler	Dato	Sted
Jonas Gahr Støre	25 september 2012	Oslo

Omstendigheter
Norsk sykepleierforbunds 100-års jubileum

Øverst i skjemaet

Kjære sykepleiere, kjære alle sammen

Det er en stor glede for meg at min første handling som helse- og omsorgsminister er nettopp dette: Å stå ansikt til ansikt med landets sykepleiere!

Gratulerer med jubileet!

I dag er det hundre år for dere og snaut hundre timer for meg. Det blir bånd av slikt. For alltid vil jeg huske dette sammenfallet.

Mange av dere er fødselshjelpere. I dag gir dere meg litt fødselshjelp som ny minister. Takk!

Å starte et nytt liv i møte med sykepleiere får meg til å tenke på en personlig erfaring fra mitt hittil eneste opphold på sykehus.

Det var under studietiden i Frankrike, i januar 1985. Jeg fikk en akutt blindtarmbetennelse og ble sendt til nærmeste sykehus for operasjon.

Det var skummelt; jeg var syk i et fremmed land, jeg var dårlig i sykehusfransk og jeg hadde ingen hånd å holde i.

Da jeg våknet av narkosen, sto det tre nonner rundt sengen. Jeg husker jeg tenkte; vel, dette har altså gått galt, det er trist. Men når det først skulle gå sånn,

så virker det som et vennlig sted jeg er kommet til. Inntil jeg ganske bestemt ble instruert om å komme meg på beina og gå opp og ned i korridoren!

Jeg gratulerer et helt forbund og sier samtidig dette: En takk til hver og én, kvinne og mann innen sykepleien i Norge. En takk for det dere betyr for land og folk, for den forskjell dere gjør i så mange av livets faser: med faglig styrke, klokskap og engasjement.

Jeg gratulerer med 100 år en samfunnsaktør med hundre tusen medlemmer, som vet å stå opp for sine medlemmer. Uten dere stopper Norge - med dere vokser vi videre.

Dere bidrar til noe av det fineste ved den norske samfunnsmodellen nettopp gjennom samarbeid og kamp for medlemmenes interesser i arbeidslivet.

Når dere sier fra er det mange som lytter, også jeg; om rettferdige krav om lønn og likelønn - om at fag og lønn henger sammen - om hva som menes med riktig og god bemanning - om hva som menes med et godt arbeidsmiljø og at i vårt arbeidsliv skal heltid være det normale, ikke unntaket.

Kjære jubilanter,

Jeg har fått ny jobb. Men det går noen lange linjer i livet mitt, mellom utenrikspolitikk og helse.

Jeg starter denne uken med en opplevelse av å komme hjem, til helse som det mest spennende og viktige politikkområdet i ethvert samfunn. Akkurat det kom jeg tett på gjennom mine år i Verdens Helseorganisasjon.

Dersom jeg ikke hadde fått nytt ansvar sist fredag, skulle jeg faktisk snakket om noe av det samme som jeg gjør her i dag - men i en annen sal - om noen timer fra nå - ved FN-hovedkontoret i New York.

Der leder Norge og statsministeren an i en bred markering om enda sterkere innsats i den globale kampen mot mødredødelighet.

Norske sykepleiere har vært med å løfte Norge. Redd Barna har kåret Norge og våre fellesskapsløsninger til verdens beste land for mor-og-barn-helse for tredje

år på rad. Andre er ikke like heldige.

Dere vet hva det handler om. Til tross for fremgangen i Norge, og til tross for alle fremskrittene i verden, så dør en halv million kvinner i barsel hvert år.

De to farligste øyeblikkene i en kvinnes liv er det øyeblikket hun blir født og det øyeblikket hun føder. Hvert minutt dør en fødende kvinne. Nesten alltid skjer det der fattigdommen rår.

Det skal ikke være sånn. Og vi vet at det er mulig å gjøre noe med det.

Dere kjenner svaret, dette er ikke high tech - det er low tech: Det må være rent - og det må være en helsefaglig person til stede. På godt norsk - sykepleieren må være der!

Ikke nødvendigvis på norsk nivå, men det må være en som kan sine ting.

En som kjenner lokalsamfunnet og er på parti med den fødende,

en som kjenner til hvor mor og barn skal etter fødselen,

en som kan sette den første vaksinen,

ta i mot på den første kontrollen - gi trygghet, svare på spørsmål.

Noen ganger ser vi kjernen av hva det handler om i det veldig enkle. Jeg så det i en liten landsby i Kenya i august - hva som skjedde med helsen til menneskene som bodde der etter at det kom en liten helsestasjon med innlagt vann.

Fra tid til annen kom en lege på besøk. Men det var den lokale sykepleieren som gjorde forskjellen. Hun viste meg listene over aktivitetene, hyllene med medisiner, kjøleskapet med vaksinene, hvor mange de hadde nådd, hvor mye de fikk til med svært lite.

Som de sier på de kanter - «kvinner bærer halve himmelen»! Eller som de sier et annet sted i Afrika, «It takes a village to raise a child». Det skal et helt lite samfunn til for å stå hos et barn i oppveksten.

Og med det mener de betydningen av fellesskapet. God helse oppstår ikke løsrevet fra samfunnet. De fleste kildene til dårlig helse ligger langt fra helsesektoren. Det skal et helt lite samfunn til.

Enten det er midt i Kenya eller midt i Norge er noe av det samme og grunnleggende felles; betydningen av medmennesket, av lokalsamfunnet, samspillet - at god helse oppstår i samspill med så mye, at forebygging er langt bedre enn å måtte reparere.

Og der - i utviklingsland, som her i verdens rikeste land, opplever vi bølgen av en ny epidemi - den som drives av kraftig økning i livsstilssykdommer. Av plager og lidelser som siger på, som får feste seg og som oppdages først når de er på spesialhelsetjenestens radar.

Da er det en belastning for den enkelte og dyrt for samfunnet.

Der - som her - opplever de demografiske endringer med flere eldre. Og det er bra. Men vi snakker om en endret befolkningsstruktur som vil utfordre samfunnets organisering - også på helseområdet.

For vi må spørre: Hvordan innretter vi oss i dag for å møte morgendagens helseutfordringer?

Hvordan sikrer vi at vi har nok folk og gode folk til å dekke behovet for tjenester?

Hvilke behov har vi for opplæring og utdanning?

Hvordan tar vi ny teknologi i bruk?

Hvordan sikrer vi tilliten til at helse er et fellesskapsansvar?

Dette er en samtale vi må ha i hele landet, og jeg inviterer dere til å lede an i denne samtalen. For dere kjenner helsehverdagen bedre enn noen. Dere er tett på styrker og svakheter.

Kjære venner,

Som helse- og omsorgsminister har jeg et overordnet ansvar for sykehusene. Sykehusene påkaller oppmerksomhet, engasjement, investeringer, teknologiløft, organisering, bekreftelse og nytenking - og som de fleste får med seg - stor medieoppmerksomhet.

Det er ikke jeg som opererer, behandler eller pleier. Og det tror jeg pasientene skal være glade for! Men jeg skal stå bak hver og en av dere som gjøre jobbene - tett på pasientene.

Regn med meg - jeg skal ta min del av ansvaret - og være på lag med de titusener som gjør en enestående innsats på norske sykehus - for å slå ring om det som går godt og arbeide målrettet for å bedre det som bedres kan.

Men jeg er ikke bare sykehusminister. Regn med meg også for den bredere dagsorden. En dagsorden som omfatter alt vi bør tenke og gjøre for at ikke flere enn nødvendig havner nettopp der - på sykehus.

Det omfater folkehelse og forebygging, å finne de riktige grepene mot de store og økende sosiale helseforskjellene. Om samspillet med så mange - langt utenfor helsesektoren.

Nå i ettermiddag reiser jeg til Nord-Trøndelag. Jeg skal besøke fagmiljøet som har utviklet Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag - kalt HUNT. Her finner vi bildet av en befolknings helse over tid - hvor vi kommer fra, hvor vi er på vei. Vi må kunne begge deler for å ta de rette valgene.

Jeg er fast bestemt på å vie mitt engasjement til en av hjørnesteinene i samhandlingsreformen og dermed fremtidens helsetjeneste - nemlig ny og sterkere satsing på forebygging og folkehelse. Også her inviterer jeg landets sykepleiere med på laget.

Vi har et godt utgangspunkt. Jeg har fulgt mine forgjengere rundt regjeringsbordet der de år etter år har lagt stein på stein i store satsinger.

Vi gjennomfører tidenes satsing på sykehus, helsetjenester i kommunen og styrket kommuneøkonomi.

Vi styrker kapasiteten i tjenestene. Det er kommet 22 000 nye årsverk i den

kommunale helse- og omsorgstjenesten i perioden, svært kompetente folk, rundt 80 prosent av dem har helse- og sosialfaglig utdanning.

Vi gir tilskudd til 12 000 omsorgsplasser innen 2015. Vi er på vei, halvveis i perioden er det gitt tilsagn til ca 5 700 plasser, det vil si nær halvparten.

Vi står for tidenes satsing på tjenester til demente - det er gitt tilsagn til dagplasser for demente og et stort kompetanseløft der Demensskolens ABC står sentralt.

Vi satser tungt på spesialisthelsetjenesten, og nå ser vi resultatene. Aktiviteten ved sykehusene fortsetter å øke og flere pasienter får behandling. Fra 2005 til 2011 økte antall utredninger og behandlinger i sykehusene med 1,4 millioner.

Dette er formidable løft, og vi ser at det nytter. Ventetiden går nedover. Enda viktigere enn ventetid og aktivitet, er kvaliteten på tjenesten til den enkelte pasient.

Sammen har vi tatt sjumilssteg de siste årene. I høst legger vi fram stortingsmeldingen om kvalitet og pasientsikkerhet, som trekker opp satsingen på dette området, i alle deler av helse- og omsorgstjenesten.

Til våren legger vi frem en stortingsmelding om innovasjon i helse- og omsorgstjenesten. Der vil vi invitere til nye løft for morgendagens helse- og omsorgstjeneste i kommunene. Hagen-utvalget har trukket opp spennende ideer. Jeg er glad for at dere som lever og virker midt i tjenestene deler erfaringer, behov og ideer. Det borger for kvalitet.

Vi gleder oss til å spille på lag med dere. Jeg vil takke dere sykepleiere for deres bidrag til økt overlevelse og bedre resultater.

Kjære venner,

Det koster å ha et helsevesen i toppklasse. Men den som tror at fremtidens utfordringer lar seg løse med økte bevilgninger alene - ja, den går baklengs inn i fremtiden. Slike regnestykker går aldri opp.

"Musikk danker ut medisin for demente" - dette var oppslag i nyhetene i februar

2011. Overskriften viser til et prosjekt om Musikk som medisin i Bergen Røde Kors, som vekker internasjonal oppsikt. Det handler om å se hele mennesket. Og det handler om nye partnerskap.

Nei, helseutfordringene oppstår stort sett ikke i helsesektoren. Derfor må vi ut av vår egen sektor for å forebygge og for å løse problemene tidlig.

Derfor må vi engasjere grupper langt utenfor helsesektoren. Jeg tenker på de frivillige og de ideelle - på idretten, kulturen, arbeidslivet, pårørende, nærmiljøet.

Nye tunge trender som peker mot mer ensomhet, krevende integrering, presset fra rus, og usunn livsstil - løsningen på dette må finnes langs kjente og ukjente stier. Og så ofte som mulig før vi er inne i spesialisthelsetjenestens verden. Og dere må være blant veiviserne!

Kjære venner,

La meg runde av med noe som engasjerer meg og som store deler av befolkningen er opptatt av: Er det trygt å være pasient ved norske sykehus?

Jeg skal ikke her kommentere Ahus spesielt, men jeg vil si kommentere to oppfatninger som har vært framme i samfunnsdebatten den siste tiden.

Den ene er at det er farligere å være pasient ved sykehusene i Oslo og Akershus enn andre steder. Det er feil. Tvert i mot er det mye som tyder på at flere av sykehusene i hovedstadsområdet var blant dem som hadde færrest feil i 2011. Og i 2012 er det tydelige forbedringer.

Den andre feilslutningen er at spesialisthelsetjenesten er i krise. Jeg merket meg at samtidig som vi leste om pasientskader i lørdagsavisene, så var det samme temaet oppe i det ledende medisinske tidsskriftet The Lancet.

The Lancet sammenliknet dødsfall etter operasjoner i ulike land, og plasserte norske sykehus helt i tetsjiktet - rett bak Finland og Island.

Det gjør godt å vite at våre sykehus og våre sykepleiere er i verdensklasse. Men det å være langt fremme betyr samtidig at vi aldri må glemme smerten som

pårørende føler - en mor eller far, en sønn eller datter - som har opplevd at deres nærmeste ikke fikk den hjelpen de trengte når de trengte den.

Jeg kan forsikre om at vi hvileløst skal lære av feil. Men ikke noe helsevesen, aldri så avansert, kan garantere mot at det skjer feil. Men vi kan strekke oss videre, gjøre godt bedre og det sikre enda sikrere.

Jeg er glad for at forbundsleder Eli Gunhild By i sin tale har utfordret meg til å være med på et kulturløft i helsesektoren.

Den utfordringen tar jeg på strak arm. Jeg skal gå i bresjen for mer kunnskapsbaserte helsetjenester - basert på det vi har av kunnskap og erfaring her i landet, men også det vi kan hente fra andre land.

Kjære jubilanter,

Jeg startet dette innlegget med å fortelle om et sammenfall: Det at dere feirer hundre år, og at jeg har snaut hundre timer bak meg i jobben.

Jeg vil avslutte med et annet sammenfall som skriver seg tilbake til 27. april 2010. Da var den store nyheten i alle kanaler, at Norge og Russland var enige om delelinjen i Barentshavet.

Dette innledet en ny æra i forholdet mellom Norge og Russland. Vi hadde landegrense fra 1826 og nå fikk vi havgrense fra 2010.

Samme dag skjedde det noe annet historisk. Et enstemmig Storting sluttet seg til samhandlingsreformen - en av de viktigste reformene i norsk helsetjeneste noen sinne.

Jeg tror nok at bølgene fra Barentshavet overdøvet denne nyheten. Den gang hadde jeg ansvaret for å trekke en delelinje. Nå har jeg ansvaret for helse og omsorg.

Jeg lover å holde stø kurs og bygge på det mine forgjengere har satt i gang. Også her handler det om respekt for grenser.

Men når jeg tenker på det, handler det vel så mye om å oppheve delelinjer, fjerne

grenser og utløse alle de mulighetene som følger av at mennesker jobber sammen, ofte på tvers - av geografi, profesjoner og sektorer. At et helt samfunn virker sammen, utløser folks krefter.

Her er min motivasjon: I norsk helsevesen er utfordringene mange. Vi skal ta fatt i hver og en av dem. Men la meg være tydelig: Vår helse- og omsorgstjeneste mulighetenes sektor. Ser vi utenfra mot Norge, så ser vi et av verdens aller beste.

Det skyldes først og fremst menneskene som jobber der - det skyldes dere.

Vi har bygninger, de skal moderniseres.

Vi har utstyr, det skal fornyes.

Vi har teknologi, den skal tjene menneskene og løfte tjenestene.

Vi har medisiner og metoder, og det kommer flere.

Men viktigst er menneskene, og blant dem er dere sykepleiere. Tett på medmennesker når dere forebygger, behandler, og bidrar til rehabilitering, forskning og fagutvikling.

Jeg ser fram til godt samarbeid. Gratulerer med dagen og lykke til de neste hundre år.

Kilde
www.regjeringen.no

Emneoversigt
Helse, Jubileumstale

URI
https://www.virksommeord.no/tale/mulighetenes-sektor